

УДК 330.322.2:621

О. В. Мороз,
 д. е. н., проф. завкафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
 Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
 Н. П. Карачина,
 д. е. н., проф. кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
 Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
 А. В. Вітюк,
 асистент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
 Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця
 О. П. Жгун,
 здобувач, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

ОБЛІК РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

O. Moroz,
 Doctor in Economic Sciences, Professor of management, marketing and economy Department,
 Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa
 N. Karachyna,
 Doctor in Economic Sciences, Professor of management, marketing and economy Department,
 Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa
 A. Vitiuk,
 Asistant of management, marketing and economy Department, Vinnytsia national technical university, Vinnitsa
 O. Zhhun,
 Getter of management, marketing and economy Department, Vinnytsia national technical university, Vinnitsa

ACCOUNTING FOR REAL INVESTMENT AND METHODOICAL BASES ANALYZE THE INVESTMENT PROCESS: ISSUES

У статті розглянуто особливості аналізування інвестиційних процесів та здійснення обліку реальних інвестицій на вітчизняних промислових підприємствах. Виявлено суперечливі аспекти, що можуть перешкоджати правильному обліку інвестицій. Наведено особливості організації обліку інвестицій в розрізі основних видів робіт, досліджено сутність облікової роботи на різних етапах інвестиційної діяльності. Виявлено низку невирішених та дискусійних проблем щодо обліку реальних інвестицій загальнотеоретичного, методичного та організаційного характеру. Здійснено методологічне уточнення категорій "інвестиційний процес", "інвестування" та "інвестиційна діяльність", конкретизовано зміст понять "процеси" та "процедури" інвестування. Обґрунтовано методичний підхід до оцінювання доцільності та ефективності інвестування різних напрямів діяльності підприємств сільськогосподарського машинобудування. Розроблено та апробовано економетричну модель прогнозування інвестування підприємств. Здійснено аналізування ефективності інвестування та досліджено проблеми забезпечення основних завдань процесу обліку реальних інвестицій на підприємствах. Результати апробовано на прикладі підприємств сільськогосподарського машинобудування Вінницької області.

The peculiarities of analysis of investment processes and implementation of accounting of real investment at the domestic enterprises are considered in the paper. The contradictory aspects that can interfere the proper accounting for investments are found. The peculiarities of organization of investment are presented in terms of major types of work, the essence of accounting work at different stages of investment is researched. A number of theoretical, methodological and organizational issues which are unresolved and related with accounting of real investment are revealed. The methodological refinement of the categories of "investment process", "investment" and "investment

activity" are done, the meaning of categories "process" and "procedures" investment is specified. Methodical approach to evaluating the feasibility and effectiveness of investment to different types of activities of agricultural machine-engineering enterprises. The econometric forecasting model of investment to companies is developed and tested. The analyzing the efficiency of investment is done and the problems of ensuring the basic tasks of accounting of real investment at enterprises are researched. Results are tested on the example of agricultural machine-engineering enterprises of Vinnytsia region.

Ключові слова: реальні інвестиції, облік, інвестиційний процес, проблеми обліку, підприємства сільськогосподарського машинобудування.

Key words: real investment, accounting, investment process, accounting issues, enterprises machine-engineering enterprises.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Формування ефективної економічної політики вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин, що створюються в Україні, визначає необхідність пошуку резервів удосконалення управління розвитком господарської діяльності на основі активізації інвестування. Для залучення інвестицій підприємствам важливо здійснювати об'єктивну оцінку довгострокового майна й реалізованих інвестиційних проєктів. Як правило, на практиці це складає основу при визначенні ринкової вартості підприємства загалом, тому питання адекватного обліку й аналізу інвестицій є особливо важливими. Їх функції полягають в тому, щоб відстежувати динаміку, обсяги, напрямки руху та відтоку інвестицій, їхнє місцезнаходження (країна, регіон, підприємство) у будь-який момент часу, основні чинники ефективності, причини (політичні, економічні, правові, соціальні, культурні) послаблення інвестиційної привабливості підприємницької діяльності. Отже, тема досліджень є актуальною і заслуговує на окреме поглиблене вивчення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання вдосконалення обліку інвестицій широко представлені в науковій літературі публікаціями таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, В.М. Жук, З.В. Задорожний, В.С. Здреник, Я.О. Ізмайлов, О.В. Кантаєва, А.Г. Коваленко, Я.Д. Крупка, П.П. Микитюк, І.В. Нестеренко, С.Й. Сажанець, І.В. Спільник, М.І. Філіпов, Н.В. Чирик та ін. Так, слід відзначити дослідження Гордополової Т. з проблем організації обліку інвестицій [1]; рекомендації Я. Ізмайлова щодо підвищення облікової та аналітичної цінності інформації про інвестиційну діяльність [2]; аналіз, здійснений О. Матрос [4], А. Бегун [5] та Ю. Ночовною [6] щодо проблемних питань вітчизняної практики бухгалтерського обліку інвестицій. Так, наголошено [4—6] на існуванні низки невирішених та дискусійних проблем в обліку реальних інвестицій загальнотеоретичного, методичного та організаційного характеру, а саме: недосконалості визначення сутності інвестицій та відсутності їхньої системної класифікації та чітких критеріїв визнання інвестицій; недостатній розробленості методів оцінки капітальних інвестицій; недостатній інформативності первинних документів та реєстрів з обліку інвестицій; невідповідності методики синтетичного й аналітичного обліку інвестицій щодо інформаційних потреб управління; недостатній обґрунтованості методичних підходів щодо обліку інвестицій у поліпшення необоротних акти-

вів; неузгодженості вимог фінансового і податкового обліку інвестицій, у т.ч. щодо розкриття інформації про інвестиції; відсутності результатів дослідження впливу галузевих особливостей на організацію обліку інвестицій. Зазначені проблеми, як вважаємо, представляють безпосередній науковий інтерес для відповідних досліджень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Метою статті є узагальнення, доповнення і розширення знань з обліку реальних інвестицій щодо організації цього процесу, а також формулювання пропозицій щодо використання такого обліку для забезпечення інвестиційного розвитку підприємств. Зазначені питання досліджувалися на прикладі підприємств сільськогосподарського машинобудування Вінницької області; було досліджено практику функціонування 14 таких підприємств за період 2007—2015 рр.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Насамперед хотіли б підкреслити необхідність чіткого розмежування категорій "інвестиційний процес", "інвестування" та "інвестиційна діяльність", трактування яких в економічній літературі залишається різноплановим. Нами визначено, що інвестування є способом вкладення ресурсів — одноразове надходження чи періодичне, тобто увага зосереджується здебільшого на фінансовій стороні, в той час як інвестиційний процес передбачає детальний комплекс взаємопослідовних дій, що відображає прикладну сторону освоєння тих ресурсів, які надійшли в процесі інвестування. Відносно категорії "інвестиційна діяльність", то слід відзначити високу міру її узагальнення, що водночас інтегрує в собі як фінансові, прикладні аспекти вкладення ресурсів, так і сукупність передінвестиційних робіт та робіт, необхідних після уведення в експлуатацію об'єкта інвестування. Втім, доцільно підкреслити спільну спрямованість категорій на зростання капіталу. Водночас необхідно відзначити, що основне розмежування досліджуваних категорій полягає в тому, що інвестування розглядається з позиції, якщо підприємство — об'єкт інвестиційних ресурсів, а інвестиційна діяльність і інвестиційний процес — підприємство — суб'єкт інвестиційних ресурсів.

З метою визначення змісту прикладного освоєння інвестицій доцільно також конкретизувати зміст понять процеси та процедури інвестування. Провівши ґрунтовне дослідження сутності процесу інвестування відмітимо, що процес інвестування є узагальненою характеристикою, що передбачає виконання великої кількості

Таблиця 1. Результати аналізування ефективності інвестування підприємств сільськогосподарського машинобудування

Підприємства	Роки	Оцінювання ефективності інвестування у виробництво				Оцінювання ефективності інвестування у сервісне обслуговування			
		Рентабельність виробничої діяльності, %	Рентабельність виробничих витрат, %	Коефіцієнт росту рентабельності виробничої діяльності	Коефіцієнт росту рентабельності сервісної діяльності	Рентабельність сервісної діяльності, %	Рентабельність витрат на сервісну діяльність, %	Коефіцієнт росту рентабельності сервісної діяльності	Коефіцієнт росту рентабельності витрат на сервісну діяльність
ПАТ «Хмільниксільмаш»	2007	17,31	20,94	0,25	1,03	14,08	16,38	-3,07	-3,73
	2011	26,08	35,27	1,23	1,30	-8,52	-7,85	-0,86	-0,66
ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	2007	9,19	10,12	0,90	0,89	3,52	3,63	0,61	0,59
	2008	3,18	3,28	0,43	0,40	0,41	0,69	0,17	0,20
	2009	7,07	7,61	1,49	1,52	4,05	4,23	3,14	2,48
	2011	22,63	29,24	1,79	1,96	3,50	3,63	0,69	0,67
	2012	34,01	51,53	1,23	1,33	30,68	44,25	2,96	3,49
	2013	37,34	59,58	1,05	1,08	33,93	7,04	1,05	0,40
	2014	10,31	11,49	0,53	1,39	-19,37	-16,23	-0,35	-0,16
2015	18,8	23,2	1,35	1,42	-9,0	-8,3	0,68	0,72	
ПАТ «Калинівський ремонтно-механічний завод»	2007	0,70	0,47	-0,01	-0,01	-48,18	-32,52	-0,67	-0,79
ПрАТ «Ладжинський ремонтно-механічний завод»	2010	-13,4	-11,9	-0,63	-0,56	-13,3	-11,8	-0,63	-0,55
	2011	-5,37	-7,94	-0,72	-0,93	-5,81	-5,48	-0,72	-0,73
	2015	43,8	78,1	-	-	21,7	27,8	-	-
ПАТ «Барський машинобудівний завод»	2007	15,47	18,30	1,06	1,07	-2,81	-2,73	-0,92	-0,32
	2008	16,16	19,27	1,02	1,03	4,04	7,78	1,11	1,69
	2009	12,54	16,67	0,88	0,93	2,71	2,78	0,82	0,60
	2010	14,76	17,32	1,08	1,02	3,49	3,62	1,13	1,14
	2011	14,13	16,45	0,98	0,97	-3,65	-3,52	-1,10	-1,10
	2014	16,45	19,69	1,20	1,23	3,49	3,61	-1,56	-1,65
	2015	16,0	19,1	-	-	9,6	10,6	-	-
ПАТ «Брацлав»	2007	17,02	20,52	1,09	1,11	2,45	2,51	0,94	0,93
	2008	20,82	26,30	1,11	1,13	8,88	9,74	1,90	1,97
	2009	9,97	11,08	0,69	0,65	3,26	33,66	0,61	1,86
ПрАТ «Гайсинське районне підприємство «Сільгосптехніка»»	2009	-199,38	66,6	4,32	2,62	-164,88	30,7	8,95	3,90
	2012	-180,94	-64,41	2,64	0,95	-30,53	-23,41	0,84	0,88
ПрАТ «Жмеринське районне підприємство «Агромаш»»	2007	22,75	29,45	1,00	1,00	-42,71	-29,93	1,00	1,00
	2008	-68,51	-40,65	1,74	1,17	-7,22	-6,74	0,41	0,48
	2009	47,15	78,9	0,83	1,39	53,56	115,34	2,72	4,14
	2010	-9,18	-8,41	0,44	0,33	12,72	11,04	0,49	0,31
	2012	22,04	28,27	1,41	1,50	17,32	20,94	0,80	0,88
ПрАТ «Агромашкомплект»	2012	44,56	80,38	1,03	1,05	-3,89	-3,74	0,39	0,33
ПрАТ «Козятинське районне підприємство «Агромаш»»	2015	0	0	0	0	-10,22	9,3	0,42	0,26
ПАТ «Вінницьке спеціалізоване підприємство «Ремтехсільмаш»»	2009	74,51	292,32	0,92	0,61	0,36	1,42	0,08	0,10
	2013	77,61	346,67	0,29	0,58	77,61	346,67	1,80	0,58
	2015	49,7	99,0	0,87	0,71	48,84	95,45	1,78	2,28

Джерело: розраховано авторами.

процедур. Варто зазначити, що успішне функціонування інвестиційного середовища економіки вимагає ефективних процедур документальної реалізації інвестицій. В залежності від джерела надходження інвестиційних ресурсів та форми інвестування процедура оформлення документів, необхідних для інвестування буде суттєво відрізнятися, однак процес законодавчого закріплення договору є обов'язковим для усіх інвестиційних операцій. Визначено, що існує залежність між формою інвестування та процедурами, які має пройти інвестор для правового закріплення своїх інвестицій. Таким чином, відокремлено процедури оформлення інвестицій у залежності від форми інвестування — інвестиції у створення нового підприємства та внесення інвестицій до вже існуючого.

Аналізування літературних джерел за проблемою і вивчення вітчизняної та закордонної практики інвестування підприємств дало змогу визначити заходи щодо спрощення процедур і процесів інвестування. Відтак, інтегрування основних елементів зарубіжного досвіду вдосконалення процедури реєстрації нового підприємства до українських умов спрямовано на використання таких напрямів роботи: підвищення використання інформаційних технологій у реєстрації бізнесу; максимальне спрощення дозвільних процедур; виключення людського фактора у реєстрації підприємств.

Методичний підхід до оцінювання доцільності та ефективності інвестування напрямів діяльності підприємств повинен характеризуватися прийнятною чіткістю і наочністю. Моніторинг зміни кожної зі скла-

Таблиця 2. Кореляційно-регресійні моделі впливу облікової ставки НБУ, інфляції та рентабельності діяльності на обсяги банківського кредитування підприємств сільськогосподарського машинобудування

Підприємства	Кореляційно-регресійні моделі	Множинний лінійний коефіцієнт кореляції	Коефіцієнт детермінації
ПАТ «Хмільниксільмаш»	$y=16983,08+321,85x_1+153,96x_2+32,58x_3$	0,77	0,59
ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	$y=33664,29+922,59x_1-377,61x_2+4,43x_3$	0,66	0,43
ПрАТ «Калинівський ремонтно-механічний завод»	$y=23210,32+982x_1-289,96x_2-10,07x_3$	0,74	0,54
ПрАТ "Вороновицьке спеціалізоване підприємство «Агромаш»	$y=24987,81+548,85x_1-248,75x_2+0,41x_3$	0,51	0,25
ПАТ «Ладжинський ремонтно-механічний завод»	$y=21335,7+735,27x_1-247,12x_2-71,18x_3$	0,52	0,26
ПрАТ «Барський машинобудівний завод»	$y=21215,69+427,8x_1-203,7x_2+17,88x_3$	0,49	0,24
ПрАТ «Вінницький завод «Будмаш»»	$y=24482,83+457,39x_1-235,02x_2+-22,42x_3$	0,55	0,30
ПАТ «Брацлав»	$y=16160,33+988,66x_1-322x_2+438,20x_3$	0,79	0,62
ПрАТ «Тайсинське районне підприємство «Сільгосптехніка»	$y=30998,23+1164x_1-385,95x_2-44,16x_3$	0,90	0,82
ПАТ «Немирівське районне підприємство «Агромаш»»	$y=33869,93+824,13x_1-374,94x_2-24,34x_3$	0,66	0,43
ПрАТ «Агромашкомплект»	$y=23895,72+451,8x_1-225,93x_2+25,32x_3$	0,58	0,34
АТ «Жмеринське районне підприємство «Агромаш»»	$y=24740,11+1043,15x_1-307,54x_2+7,42x_3$	0,73	0,53
ПрАТ «Козятинське районне підприємство «Агромаш»»	$y=25067,09+656,22x_1-270,85x_2-92,15x_3$	0,52	0,27
ПАТ «Вінницьке спеціалізоване підприємство «Ремтехсільмаш»»	$y=38779,81+913,61x_1-401,4x_2-131,41x_3$	0,81	0,65

Джерело: побудовано автором.

дових такого методичного підходу покликаний надавати можливість в разі зміни фінансового стану визначати проблемні напрямки, а в разі нормального функціонування забезпечити потенційного інвестора інформацією про можливості зростання на основі результатів діяльності. Запропонований нами метод щодо оцінювання доцільності та ефективності інвестування напрямів діяльності підприємств сільськогосподарського машинобудування був сформований в розрізі напрямів вкладення ресурсів для бажаного їх зростання із певним узгодженням відповідно до особливостей роботи підприємства. З метою спрощення використання розробленого методу проведено автоматизацію процесу оцінювання доцільності та ефективності інвестування підприємств за рахунок створеної авторами комп'ютерної програми на основі використання програмного продукту Wonderful Song, що виконаний в об'єктно-орієнтованій мові програмування C#. Зручність від впровадження програмного продукту полягає у необхідності введення основних даних фінансової звітності підприємства, на основі якої програма згенерує відповідь про доцільність інвестування та при її виявленні визначить ефективний напрям інвестування.

Отримані результати було розвинуто на прикладі зазначених підприємств у контексті оцінювання ефективності інвестування у виробництво та сервісне обслуговування (табл. 1).

З метою формування інструментарію прогнозування фінансового забезпечення інвестування розроблено економетричну модель визначення обсягів банківського кредитування (y) як одного із найбільш пошире-

них його різновидів. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу здійснено вибір факторних детермінант (облікова ставка НБУ (x_1), рівень інфляції (x_2), рентабельність діяльності підприємства (x_3)) та визначено тісноту взаємозв'язку на підставі множинного лінійного коефіцієнта кореляції (табл. 2).

Водночас із необхідністю здійснювати коректне аналізування самого інвестиційного процесу, підприємства (менеджери) стикаються із численними проблемними питаннями обліку реальних інвестицій, що реалізується через процес самостійного організування облікового процесу інвестиційної діяльності.

Основу процесу обліку реальних інвестицій повинна становити єдина методологічна основа, яка забезпечується вимогами чинної законодавчо-нормативної бази. Така база складається як з документів регулювання інвестиційної діяльності з огляду на галузеві особливості діяльності підприємств взагалі, так і документів, що формують національну систему обліку. Облік інвестиційної діяльності на рівні підприємства полягає у адекватному висвітленні фінансового забезпечення на основі методичних та законодавчих норм, зокрема у відповідності до Закону України "Про інвестиційну діяльність" та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [7—8].

При цьому, саме існування великої кількості суперечливих нормативно-правових актів ускладнює теоретичне обґрунтування обліку капітальних інвестицій. Така ситуація, перш за все, пояснюється нестабільністю і інколи — алогічністю вітчизняного законодавства, що створює додаткові труднощі бухгалтерам-практикам та —

Таблиця 3. Пріоритетність проблем обліку реальних інвестицій на промислових підприємствах України

Завдання обліку реальних інвестицій	Частка опитуваних, що визнали проблемним виконання цього завдання у практичній діяльності підприємства, % від кількості опитуваних
1. Достовірне і своєчасне відображення у відповідних документах обсягів та об'єктів будівельно-монтажних робіт і витрат на капітальні інвестиції з придбання або створення інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів інноваційного характеру	50,0
2. Достовірне і об'єктивне формування вартості інноваційних об'єктів капітального інвестування; належне відображення витрат на незавершене будівництво	95,0
3. Контроль за дотриманням фінансової дисципліни	10,0
4. Контроль за економічним витрачанням матеріальних і трудових ресурсів на будівництво нових об'єктів	80,0

Джерело: авторське дослідження з використанням класифікації завдань обліку інвестицій за [4, с. 539] на основі опитувань 27 бухгалтерів та менеджерів підприємств с.-г. машинобудування Вінницької області.

водночас підстави для ухилення від об'єктивної звітності; ця теза поділяється більшістю аналітиків [1—6].

Загальною метою організації обліку інвестицій є забезпечення об'єктивної оцінки, своєчасного реєстрування та повного відображення в облікових регістрах операцій, пов'язаних із фінансовими інвестиціями, можливість узагальнення інформації про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб, а також з порядком їх внутрішнього аудиту та аналізу. У випадку обліку інвестицій все зазначене складає безперечний інтерес для потенційних і реальних інвесторів, а отже, і для самого підприємства, що є реципієнтом інвестиційної діяльності. У такий спосіб при веденні бухгалтерського обліку його функціональна спрямованість змінюється з інструменту ретроспективного відображення інвестиційних процесів до функції інформаційного забезпечення обґрунтованих інвестиційних рішень як необхідний елемент прийняття конкретних управлінських рішень.

Організація обліку інвестиційної діяльності базується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах бухгалтерського обліку — базових концепціях, які покладено в основу відображення в обліку та звітності господарської діяльності підприємства, його активів, доходів, витрат, фінансових результатів; безперервності діяльності; грошового вимірювання та ін. Так, облік капітальних інвестицій передбачає організацію обліку витрат на капітальне будівництво, на придбання або створення основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів.

Виходячи з вищезазначеного, організація обліку інвестицій полягає у наступному: 1) здійснення коректної класифікації операцій; 2) проведення оцінювання інвестицій на дату здійснення та дату формування балансу; 3) організація документування операцій із інвестиціями; 4) проведення аналітичного та синтетичного обліку у системі рахунків в облікових регістрах; 5) здійснення підсумкового обліку в журналах-ордерах, Головні книзі та формування фінансової звітності; 6) проведення інвентаризації наявних ресурсів підприємства; 7) організація внутрішнього контролю та аналізу правомірності та ефективності операцій щодо здійснення інвестицій.

Інформаційною базою для обліку інвестицій є форма 1 "Баланс", форма 2 "Звіт про фінансові результа-

ти", форма 3 "Звіт про рух грошових коштів" та форма 5 Примітки до річної фінансової звітності, де найбільш важливим є відслідковування змін за статтями цих форм.

За даними О. Матрос [3, с. 262], на сьогодні на вітчизняному ринку інвестиційного забезпечення присутні фази обліку ресурсного забезпечення інвестування. Зокрема у обліку в передінвестиційній фазі здійснюється облік формування інвестиційних ресурсів, в інвестуванні — облік операцій з капітального інвестування, в забезпеченні віддачі інвестицій — облік результатів інвестиційної діяльності. Відповідно в першій фазі об'єктами бухгалтерського обліку діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій здійснюється облік майна підприємства та джерел його утворення відповідно до основних класифікаційних ознак інвестиційних ресурсів. У другій фазі об'єктами обліку виступають: нове та додаткове будівництво, монтаж об'єктів основних засобів, придбання основних засобів, реконструкція, модернізація, капітальний ремонт основних засобів, придбання та виготовлення інших необоротних активів, придбання та створення нематеріальних активів. В кінцевій фазі об'єктами обліку виступають результати інвестиційної діяльності: або зростання необоротних активів на підприємстві, або прибуток чи збиток, отриманий внаслідок продажу об'єктів капітальних інвестицій.

З метою формування уявлення про стан обліку реальних інвестицій на промислових вітчизняних підприємствах авторами статті було здійснено опитування бухгалтерів і менеджерів 14 підприємств сільськогосподарського машинобудування Вінниччини, де акцентувалася увага на поширених проблемах процесу. За основу завдань обліку були взяті дані з роботи Н. Чирик [4, с. 539]. Результати опитування представлені у таблиці 3. Як бачимо, найбільш характерними визнано некоректність у процесі обліку завдання формування вартості інноваційних об'єктів капітального інвестування та належне відображення витрат на незавершене будівництво, а також здійснення контролю за витрачанням ресурсів на будівництво нових об'єктів. Очевидно, саме ці статті обліку представляють собою поле тіньових операцій. З іншого боку, завдання дотримання фінансової дисципліни було визнано як найменш проблемне, що свідчить про адаптацію вітчизняного бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів.

До зазначеного слід додати, що аналітиками відзначено [5, с. 108] проблемність сучасному обліку інвестицій в Україні наступного: більшість підприємств згідно з фондовим принципом побудови плану рахунків не створюють фондів економічного розвитку, не відображують на бухгалтерських рахунках коштів акумульованих для капітальних інвестицій, тоді як в процесі обліку не відображується основне джерело фінансування — амортизація, що не задовольняє інформаційні запити потенційних інвесторів. Для вирішення такої невідповідності доцільно відображати різні види інвестицій в розрізі окремих аналітичних груп. При цьому рівень деталізації інформації (аналітичний облік і відображення у фінансовій звітності) слід визначати у кожному конкретному випадку окремо.

Отже, коректний облік реальних інвестицій представляє важливість насамперед з огляду на можливість діагностувати і контролювати тенденції поліпшення кількісних і якісних параметрів виробничо-господарської діяльності підприємств, що водночас є основою для прийняття ефективних інвестиційних рішень. Відповідно, з метою забезпечення ефективного інвестиційного розвитку підприємства, актуалізується роль здійснення системного і достатньо повного моніторингу та удосконалення облікових процесів.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інвестиційний процес є виключно важливим економічним фактором для забезпечення розвитку сучасних вітчизняних промислових підприємств, особливо для тих його груп, де кризові тенденції є особливо відчутними, до яких і належить вітчизняне сільськогосподарське машинобудування. Натомість, окрім інших бар'єрів до забезпечення власної ефективності, облік реальних інвестицій має суто внутрішні дисфункції, з якими стикається підприємство при документуванні інвестицій. Це викликано відсутністю єдиних методологічних та методичних підходів для коректного обліку та документування інвестицій, громіздкістю та подекуди суперечливістю документообігу. Така ситуація може ускладнюватися частими змінами законодавства, проблемами, що виникають при виході підприємства на зовнішній ринок, а також в процесі створення власних внутрішніх форм документів з обліку інвестицій.

Економічна ціна здійснення ефективного обліку реальних інвестицій та використанні міжнародних стандартів при цьому забезпечується зменшенням ризику для кредиторів та інвесторів, а також підвищення результативності відповідних управлінських рішень у сфері інвестування. При цьому перспективним напрямом дослідження залишається вдосконалення та гармонізація вітчизняного законодавства у сфері обліку реальних інвестицій з врахуванням особливостей функціонування українських промислових підприємств.

Література:

1. Гордополова Н.В. Теорія і практика організації обліку фінансових інвестицій / Н.В. Гордополова [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=828>
2. Ізмайлов Я.О. Бухгалтерський облік інвестиційної діяльності інноваційного характеру в національній системі обліку та звітності / Я.О. Ізмайлов [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/12936/1/389-392.pdf>

3. Матрос О.М. Облік і контроль капітальних інвестицій: теорія і практика здійснення / О.М. Матрос // Збірник наукових праць ЧДТУ. — 2008. — Вип. 19. — С. 261—264.

4. Чирик Н.В. Організаційно-методичні аспекти обліку капітальних інвестицій на промислових підприємствах / Н.В. Чирик [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2009_647/93.pdf

5. Бегун А.П. Проблеми обліку капітальних інвестицій / А.П. Бегун [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dSPACE.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2324/1/19.pdf>

6. Ночовна Ю.О. Протиріччя та проблеми обліку капітальних інвестицій / Ю.О. Ночовна, Т.В. Радевич // Агросвіт. — 2016. — № 13—14. — С. 18—23.

7. Закон України "Про інвестиційну діяльність" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

8. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html

References:

1. Hordopolova, N. V. (2011), "Theory and practice of accounting for financial investments", vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=828> (Accessed 05 April 2017).
2. Izmailov, Y. O. (2010), "Accounting for innovative investment in the national system of accounting and reporting", available at: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/12936/1/389-392.pdf> (Accessed 05 April 2017).
3. Matros, O. M. (2008), "Accounting and control of capital investment: theory and practice", Zbirnyk naukovykh prats ChDTU, vol. 19, pp. 261—264.
4. Chyryk, N.V. (2009), "Organizational and methodological aspects of accounting of capital investments at industrial enterprises", available at: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2009_647/93.pdf (Accessed 05 April 2017).
5. Behun, A. P. (2007), "Problems in accounting of capital investments", available at: <http://dSPACE.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2324/1/19.pdf> (Accessed 05 April 2017).
6. Nochovna, Y.O. (2016), "Contradictions and problems in accounting of capital investments", Ahrosvit, vol. 13—14, pp. 18—23.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "About investment and investment activity", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (Accessed 05 April 2017)
8. LIGA:ZAKON (2017), "National accounting standards", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html (Accessed 05 April 2017).

Стаття надійшла до редакції 07.04.2017 р.